

науково-технічної продукції, він може доручити це спеціальній організації, уклавши з нею окремий договір – договір на впровадження науково-технічної продукції.

Традиційно впровадження нової техніки (технології) розуміється як невід’ємна складова інноваційного процесу, впродовж якої здійснюється масове, серійне виробництво виробів, або експлуатація налагодженого технологічного процесу, або випуск продукції дрібносерійного та індивідуального виробництва за відпрацьованою технологією¹. Необхідним елементом упровадження є стадія розробки проекту його реалізації (застосування) – *інноваційного проекту*, яким визначаються процедура та комплекс усіх необхідних заходів щодо створення інноваційного продукту (інноваційної продукції) та їх впровадження (випуску)². Проте законодавець у положеннях ГК України щодо досліджуваного договору не зазначає про необхідність розробки такого проекту.

З упровадженням науково-технічної продукції пов’язана й стадія її освоєння, яка передує впровадженню. Із практичної точки зору, освоєння полягає у відпрацюванні технологічного процесу та випуску продукції в заданому обсягу у промислових умовах зі стабільними техніко-економічними показниками, передбаченими в технічному завданні³.

Якщо під інноваціями розуміти впроваджений (реалізований) суб’єктом господарювання об’єкт інтелектуальної власності, який є результатом виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та інших необхідних робіт із виготовленням дослідних зразків, пробних партій продукції та/або запровадженням експериментального виробництва, що здійснюються згідно з інноваційним проектом,⁴ тоді саме вони виникають як наслідок виконання договору на впровадження науково-технічної продукції.

3.5. Ліцензійні договори

Терміни

Винахід (корисна модель) – це результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології (ст. 1 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

Договір про передачу ноу-хау – це договір, за яким здійснюється передача права на використання повністю або частково конфіденційних знань, що містять відомості технічного, технологічного, комерційного, виробничого, адміністра-

¹ Минц Б. И. Правовое обеспечение научно-технических разработок: монография. Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1989. С. 82.

² Атаманова Ю. Е. Особенности змісту та обігу інноваційних об’єктів. *Підприємство, господарство і право*. 2006. № 11. С. 70.

³ Минц Б. И. Правовое обеспечение научно-технических разработок: монография. Свердловск : Изд-во Урал. ун-та, 1989. С. 82.

⁴ Атаманова Ю. Е. Особенности змісту та обігу інноваційних об’єктів. *Підприємство, господарство і право*. 2006. № 11. С. 72.

тивного, фінансового характеру, зацікавленим особам¹.

Ліцензійний договір – це договір за яким одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону².

Ліцензія – це документ, який дозволяє ліцензіату використовувати об'єкт промислової власності в певній обмеженій сфері, та може існувати незалежно від наявності ліцензійного договору.

Патент (патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель) – це охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель) (ст. 1 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

Патент на винахід – це різновид патенту, що видається за результатами кваліфікаційної експертизи заявки на винахід (ст. 1 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

Нормативно-правове регулювання

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Голос України*. 2003. 12 берез. (№ 45).
2. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 № 143-V. *Голос України*. 2006. 14 лист. (№ 213).

Використана література

1. Падучак Б. М. Щодо питання класифікації договорів у сфері трансферу технологій. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. 189-191. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_2/189.pdf
2. Іванова К. Ю. Договори про трансфер технологій: спірні питання. *Порівняльно-аналітичне право* : електрон. фахове наук. видання. 2013. № 3–2. С. 126–129. URL: http://pap.in.ua/3-2_2013/3/Ivanova%20K.Yu..pdf
3. Бельтюкова Є. М. Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України : дис ... канд. юрид. наук. Одеса, 2019. 200 с.
4. Недогібченко Є.Г. Ліцензія на використання об'єктів інтелектуальної власності. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2793/tezyopoltavan.edogibchenko29022016.pdf>
5. Андрощук Г.О. Правове регулювання ноу-хау. *Інтелектуальна власність*. 2004. № 10. С. 29-35.
6. Крижна В. Види договорів у сфері інтелектуальної власності. *Інтелектуальний капітал*. 2004. № 4. С. 36-42.
7. Кулініч О.О., Романадзе Л.Д. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник / О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе. О. : Фенікс, 2011. 492 с.
8. Цивільне та сімейне право України: підручник / В.В. Дудченко, О.С. Адамова, І. Г. Бабич. О. та ін.; за ред. Є.О. Харитонов, Н.Ю. Голубевої. Київ : Правова єдність, 2009. 968 с.
9. Кирилюк А.В. Право інтелектуальної власності: підручник / О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова та ін.; за заг. ред. О.І. Харитонов. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 540 с.

¹ Бегова Т. І. Поняття «ноу-хау» і договір про його передання : монографія. Харків : Право, 2009. 160 с.

² Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. *Голос України*. 2003. 12 берез. (№ 45).

10. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія / О. В. Жилінкова. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
11. Інтелектуальна власність: навч. посібник / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

Рекомендована література

1. Бельтюкова Є. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: цивільно-правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. №11. 2017. С. 19-23.
2. Венедіктова І.В., Розгон О. В. Цивільно-правовий захист та охорона авторського права». *Форум права*. №2. 2007. С. 24–29 URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07vivoap.pdf>
3. Договірні форми розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права: монографія / за ред. Н.М. Мироненко. Київ : Інтерсервіс, 2014. 248 с.
4. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. д. т. н. Цибульова П.М. К.: УкрІНТЕІ. 2006. 276 с.
5. Луць В.В., Великанова М.М. Договори в цивільному праві України: навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 264 с.
6. Паніна Ю.С. Правове регулювання договору франчайзингу в європейському союзі та Україні : автореф. дис. к. ю. н. Івано-Франківськ, 2017. 20 с.
7. Право інтелектуальної власності : підручник / за ред. О.І. Харитоновна. Юрінком Інтер, 2017. 544 с.
8. Право інтелектуальної власності: підручник. 2-е вид., змін, і доп. / О. П. Світличний. Київ: НУБіП України, 2016. 355 с.
9. Розгон О. В. Правовий статус патентного повіреного як учасника трансферу технологій. *Інноватика в сучасній освіті та науці: теорія, методологія, практика* : матеріали II Міжнародного літнього наукового симпозиуму (м. Одеса, 26–27 липня 2019 р.). Одеса : ГО Інститут інноваційної освіти, 2019. С. 87-89
10. Розгон О. В. Ноу-хау як невід'ємна частина інноваційної діяльності підприємства. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі* : матеріали XLIX Міжнародної наукової конференції. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет Шимон Григорія Сковороди» ГО «Інститут суспільної трансформації. 26-27 травня 2019 р. Журнал – Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 5(49), ч. 6. 132 с. С. 62-67
11. Ступак С. Законодавчі підстави отримання плати суб'єктами авторського права і суміжних прав. *Інтелектуальна власність*. 2016. № 01. С. 14–22.
12. Яворська О. С. Договори у сфері інтелектуального права : проблеми застосування чинного законодавства. *ІТ право: проблеми і перспективи розвитку в Україні*: зб. матер. наук.-практ. конф. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 306-315.

Коментар

Поняття *ліцензійного договору* встановлене у ст. 1109 ЦК України. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін, з урахуванням вимог цього Кодексу та іншого закону.

Ліцензійний договір належить до договорів, які побічно опосередковують відносини у сфері трансферу технологій (реалізацію майнових прав на технологію),

тобто пов'язані з процесом трансферу технологій – реалізацією майнових прав на технологію¹.

Безперечно, трансфер технологій може відбуватися за допомогою такого по-йменованого у ЦК України договору щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, як *ліцензійний договір*. Однак навряд чи всі договори цього типу, з огляду на специфіку договорів про трансфер технологій, зможуть опосередковувати цей процес, оскільки досліджувані договори тим і відрізняються від інших типів договорів, що на момент їх укладення особа, якій належать майнові права на використання об'єктів права інтелектуальної власності, що є складовими технологій, вже відома, на відміну, наприклад, від договору про порядок розподілу прав на службові об'єкти інтелектуальної власності, який лише спрямований на визначення правоволодільця.

Спеціальні умови, які є обов'язковими для окремих *видів договорів трансферу*, характерні лише для *ліцензійного договору*, зокрема, умови щодо ліцензії та її умови на використання технологій, їх складових; територіальних обмежень (заборона використовувати передані за договором технологію, її складові на території, не передбаченій у договорі); обмежень галузі застосування технологій та їх складових; порядку надання субліцензій на складові технології третім особам; виплати винагороди за використання технології. Однак перелік досліджуваних договорів не вичерпується лише одним цим договором².

Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного договору. Крім зазначеного, варто звернути увагу на те, що ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності поділяється на види. Зокрема, вона може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону.³

Різниця між *ліцензією* та *ліцензійним договором* полягає в тому, що ліцензія — це документ, який дозволяє ліцензіату використовувати об'єкт промислової власності в певній обмеженій сфері та може існувати незалежно від наявності ліцензійного договору, а от предметом ліцензійного договору є ліцензія на право використання об'єкта інтелектуальної власності ліцензіатом на умовах, визначених за взаємною згодою сторін, з урахуванням вимог ЦК України та інших законів⁴.

Ліцензійний договір слід відрізнити від *договору про передання ноу-хау*. У світовій практиці через відсутність безпосереднього захисту ноу-хау його передан-

¹ Падучак Б. М. Щодо питання класифікації договорів у сфері трансферу технологій. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 189–191. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_2/189.pdf.

² Іванова К. Ю. Договори про трансфер технологій: спірні питання. *Порівняльно-аналітичне право*: електрон. фахове наук. видання. 2013. № 3. С. 126–129. URL: http://pap.in.ua/3-2_2013/3/Ivanova%20K.Yu.pdf.

³ Бельтюкова Є. М. Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: дис. канд. юрид. наук. Одеса, 2019. 200 с. С. 58.

⁴ Недогібченко Є. Г. Ліцензія на використання об'єктів інтелектуальної власності. *Інноваційні аспекти систем безпеки праці, захисту інтелектуальної власності*: матеріали конференції. Полтава: ПДАА. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2793/tezyolpoltavanedogibchenko29022016.pdf>.

ня здійснюється за спеціальним правочином чи ліцензійними договорами, які певною мірою забезпечують захист ноу-хау від розголошення¹.

Договір про передання ноу-хау – це договір, за яким здійснюється передання права на використання повністю або частково конфіденційних знань, що містять відомості технічного, технологічного, комерційного, виробничого, адміністративного, фінансового характеру, зацікавленим особам. Основна відмінність договору про передання ноу-хау від ліцензійного договору полягає в тому, що для ліцензійного договору достатньо надати дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності, а за договором про передання ноу-хау необхідно виконати активні дії – розкрити певні знання, що зберігаються в режимі секретності. Тобто розмежування проводиться за об'єктом.

Ліцензійний договір укладається стосовно зареєстрованих результатів творчої діяльності (винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, компонування інтегральної мікросхеми, сорт рослин або об'єкти авторського права), а договір про передання ноу-хау – щодо секретної інформації. Досить часто ці відомості при бажанні можна було б запатентувати (наприклад, як винахід чи корисну модель), проте в кожній конкретній ситуації суб'єкт сам вирішує: розкрити ці знання суспільству й отримати патент (свідоцтво) чи доцільніше залишити їх у режимі секретності².

Існують такі *види ліцензійних договорів*: авторський; про надання суміжних прав; про надання прав на винахід, корисну модель або промисловий зразок; про надання прав на торговельну марку; про надання прав на топологію інтегральних мікросхем; про надання прав на селекційне досягнення³.

Переваги укладення ліцензійних договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності також полягають у тому, що: 1) ліцензіар залишається власником об'єкта інтелектуальної власності; 2) можна обмежити передані права (за об'ємом прав, територією, строком); 3) можна укласти необмежену кількість ліцензійних договорів у разі невиключної ліцензії; 4) можна паралельно використовувати об'єкт прав інтелектуальної власності разом із ліцензіатами; 5) існує можливість вибору оптимальної плати за видачу ліцензії (роялті, паушальний платіж або їх комбінація); 6) можна видати *субліцензію*⁴.

*Ліцензійний договір пов'язаний саме з користуванням об'єктом права інтелектуальної власності (отриманням корисних економічних властивостей із такого використання), а також з його обмеженим поширенням – у вигляді можливості (якщо це передбачено договором) подальшої видачі субліцензії на відповідний результат інтелектуальної діяльності та (або) засіб індивідуалізації*⁵.

¹ Андрощук Г. О. Правове регулювання ноу-хау. *Інтелектуальна власність*. 2004. № 10. С. 29–35.

² Крижна В. Види договорів у сфері інтелектуальної власності. *Інтелектуальний капітал*. 2004. № 4. С. 36–42.

³ Кулініч О. О., Романадзе Л. Д. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник. Одеса : Фенікс, 2011. С. 267–268.

⁴ Цивільне та сімейне право України: підручник / В. В. Дудченко, О. С. Адамова, І. Г. Бабич Є. О. та ін.; за ред. Є. О. Харитонов, Н. Ю. Голубевої. К.: Правова єдність, 2009. С. 793.

⁵ Кирилюк А. В. Право інтелектуальної власності: підручник / О. І. Харитонов, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова та ін.; за заг. ред. О. І. Харитонов. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 540 с.

Характеризуючи основні *особливості ліцензійного договору*, необхідно зазначити, що він є *реальним, двостороннім, оплатним чи безоплатним*.

Сторонами договору є ліцензіар і ліцензіат, якими можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Двосторонність ліцензійного договору впливає з наявності прав та обов'язків як у ліцензіара, так і в ліцензіата. Ліцензіар надає відповідний дозвіл, а ліцензіат зобов'язується здійснювати використання об'єкта інтелектуальної власності на певних умовах (наприклад, сплатити винагороду).

У законодавстві не міститься вимога щодо *оплатності* такого договору, тобто ліцензійний договір може бути як оплатним, так і безоплатним.

Ліцензійний договір *вважається укладеним*, якщо сторони дійшли згоди щодо всіх істотних умов.

У *ліцензійному договорі визначаються* вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності (конкретні права, що надаються за договором, способи використання зазначеного об'єкта, територія і строк, на які надаються права, тощо), розмір, порядок і строки виплати плати за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити до договору.

Ліцензійний договір охоплює як саму ліцензію на використання об'єкта інтелектуальної власності, так і ті додаткові умови його використання, виконання яких вимагається від сторін договору для задоволення їх інтересів¹.

Вважається, що за ліцензійним договором надається *невиключна ліцензія*, якщо інше не встановлено ліцензійним договором. Але статті 1109, 1110 ЦК України містять низку диспозитивних норм, які розраховані на випадки, коли сторони у ліцензійному договорі не погодили умови щодо виду ліцензії, території та строку, на які надаються права. Вважається, що за ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.

Предметом ліцензійного договору є відповідні *права на використання об'єкта права інтелектуальної власності*. Ці права мають бути чинними на момент укладення ліцензійного договору. У ч. 5 ст. 1109 ЦК України закріплено, що *не можуть бути предметом ліцензійного договору права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, які на момент укладення договору не були чинними*. Тобто за ліцензійним договором не можна надати право на використання об'єкта, яке виникне у ліцензіара лише в майбутньому².

У ліцензійному договорі мають бути чітко *встановлені права на використання об'єкта*, що надаються ліцензіату, та способи такого використання. За ліцензійним договором ліцензіату надаються лише ті права щодо використання об'єкта і лише тими способами, які *прямо передбачені в ліцензійному договорі*. Усі права на використання об'єкта права інтелектуальної власності та способи його використання, які не визначені у ліцензійному договорі, вважаються такими, що *не*

¹ Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 280 с. С. 102.

² Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. д. ю. н., проф. Булеци С. Б., к. ю. н., доц. Чепис О. І. Ужгород : РІК-У, 2019. С. 407.

надані ліцензіату (ч. 6 ст. 1109 ЦК України).

У разі відсутності в ліцензійному договорі *умови про територію*, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на територію України.

Об'єктом ліцензійного договору є винахід, корисна модель, промисловий зразок, торговельна марка, компонування інтегральної мікросхеми, сорт рослин, порода тварин, твір науки, літератури чи мистецтва, комп'ютерна програма, база даних чи об'єкт суміжних прав¹.

Ліцензійний договір *не підлягає обов'язковій державній реєстрації*. Однак така реєстрація може здійснюватися за бажанням сторін у порядку, встановленому законом. Отже, відсутність реєстрації не впливає на дійсність прав, наданих за ліцензійним договором, та інших прав на відповідний об'єкт права інтелектуальної власності².

Враховуючи те, що в частині договірної врегулювання відносин у Законі України «Про державне регулювання трансферу технологій»³ міститься відсилання до ЦК України, до договорів про трансфер технологій відповідно будуть застосовуватися як вимоги статей Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», так і вимоги ЦК України стосовно договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Однак *аналіз цих умов* дозволяє дійти висновку про недоцільність включення більшості з них до істотних з огляду на існування у ЦК України норм, які регулюють ці питання.

Ліцензіар зобов'язаний не просто передати ліцензіатові предмет ліцензії, а й забезпечити необхідні умови для її *найефективнішого використання*. До цього обов'язку ліцензіара належить передання всієї необхідної інформації за ліцензією.

За ст. 530 ЦК України якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін). Якщо умовами Ліцензійного договору чітко не визначено строк сплати ліцензійних платежів, тому відповідно до ч. 2 ст. 530 ЦК України, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час. Боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, якщо обов'язок негайного виконання не впливає із договору або актів цивільного законодавства.

Так, за матеріалами справи⁴ встановлено, що 26.06.2007 року між Науково-виробничим товариством з обмеженою відповідальністю «Інтермаш» («ліцензіар»,

¹ Бельтюкова Є М. Правове регулювання наступництва майнових прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: дис. канд. юрид. наук. Одеса, 2019. С. 50.

² Інтелектуальна власність: навч. посіб. / за заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О. В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. С. 120.

³ Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 № 143-V. Голос України. 2006. 14 лист. (№ 213).

⁴ Про стягнення 1 205 098,00 грн: Рішення господарського суду Київської області від 03 квітня 2019 р. Справа № 911/5057/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/81690683>.

надалі – позивач) та Державним підприємством «Червонослобідський спиртовий завод» («ліцензіат») укладений Ліцензійний договір № 038-2007 про надання на використання винаходів та ноу-хау до них, відповідно до умов п. 2.1 якого ліцензіар надає ліцензіату на строк дії даного договору і за оплату виплачену ліцензіатом, невиключну ліцензію на використання винаходів, що охороняються патентами, а також зв'язані з ними «ноу-хау», які забезпечують придатність винаходів до промислового використання.

Відповідно до п. 1.1 договору винаходами вважаються: «Спосіб одержання спиртових бражок із крохмалевмісної сировини», на який видано Патент України № 35246 від 09.09.1999; «Спосіб одержання спиртових бражок із крохмалевмісної сировини», на який видано Патент України № 35247 від 09.09.1999 року; «Спосіб підготовки крохмалевмісної сировини до зброджування», на який виданий Патент України № 55157 від 28.08.2002 року. Власником патентів є НВ ТОВ «Інтермаш».

Пунктом 2.1.1 договору визначено, що ліцензіар передає ліцензіату технологічну інструкцію виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів для умов ДП «Червонослобідський спиртовий завод» ТІ 30219014-014-2003-НТР,

– ноу-хау до Патентів України на винахід №№ 35246, 35247 «Підготовка крохмалевмісної сировини до термоферментативної обробки термостабільними ферментними препаратами селективної дії до декстринів та олігоцукрів з отриманням розрідженого сусла;

– ноу-хау до Патенту України на винахід № 55157 від 28.02.2002 «Гідроліз розрідженого сусла з зернової сировини ферментними препаратами селективної дії до зброджуваних цукрів і здійснення процесу дріжджогенерування та спиртового бродіння».

Ліцензіат надає ліцензіару право використовувати винахід та ноу-хау (виробляти продукцію) тільки на підприємстві ліцензіата; реалізовувати продукцію без обмежень на території країни; використовувати винахід та ноу-хау з дати укладення цього договору і на термін його дії (п.п. 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 договору).

Відповідно до п. 4.1 договору ліцензійні платежі виплачуються в формі роялті, розмір і порядок оплати яких визначаються додатковим погодженням сторін, які додаються до цього договору.

Згідно з п. 6.1 договору ліцензіат обов'язується протягом 10 днів після закінчення звітного періоду надати ліцензіару акт про використання об'єкту права інтелектуальної власності за узгодженою формою (додаток до ліцензійного договору), в якому вказується обсяг реалізованої продукції за ліцензією та сума платежів роялті. Підписаний ліцензіатом та ліцензіаром акт є підставою для взаєморозрахунків між ними.

Ненадання або несвоєчасне надання акту з боку ліцензіата розглядається ліцензіаром, як припинення використання об'єкту права інтелектуальної власності за ліцензійною угодою.

Відповідно до розділу 9 договору цей договір є чинним з дати його підписання на строк дії патентів.

Додатком № 1 до ліцензійного договору є підписаний ліцензіаром та ліцензіатом Протокол № 1 від 26.06.2007 про розміри ліцензійних платежів, відповідно до якого розмір роялті встановлюється в залежності від економічного ефекту (додаткового прибутку, отриманого при використанні корисної моделі і винаходів та пов'язаних з ними ноу-хау) і сплачується з 26.06.2007.

Додатковий прибуток розраховується за кожний звітний період, один екземпляр розрахунку надсилається ліцензіару.

Ліцензіат сплачує ліцензіару у вигляді роялті частину прибутку за ліцензійним договором в розмірі 0,316 грн за 1 декалітр реалізованої у звітному періоді продукції.

Друга частина прибутку за даним ліцензійним договором залишається у ліцензіата, як додатковий прибуток підприємства.

Зміна розміру платежів роялті здійснюється за письмовою згодою сторін і визначається в окремих протоколах, які є невід'ємною частиною цього договору.

Між позивачем та ДП «Червонослобідський спиртовий завод» підписано акт № 1 від 26.06.2007, яким згідно з ліцензійним договором № 038-2007 від 26.06.2007 позивач передав, а ДП «Червонослобідський спиртовий завод» прийняв об'єкт права інтелектуальної власності у складі: технологічна інструкція виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів для умов ДП «Червонослобідський спиртовий завод» ТІ 30219014-014-2003-НТР; Ноу-хау до Патентів України на винахід №№ 35246, 35247 «Підготовка крохмалевмісної сировини до термоферментативної обробки термостабільними ферментними препаратами селективної дії до декстринів та олігоцукрів з отриманням розрідженого суслу»; ноу-хау до Патенту України на винахід № 55157 від 28.08.2002 року «Гідроліз розрідженого суслу з зернової сировини ферментними препаратами селективної дії до зброджуваних цукрів і здійснення процесу дріжджогенерування та спиртового бродіння».

Як зазначено вище, за ліцензійним договором фактично була передана енергозберігаюча технологія (низькотемпературна схема розварювання із застосуванням концентрованих ферментів), яка дозволяє за менших енергетичних витрат отримувати продукцію. Дана технологія охоронялась трьома патентами на винахід № 35246 та № 35247 від 16.06.2003, № 55157 від 15.02.2006 року.

Відповідно до виписок з Державного реєстру патентів України на винаходи № 715 та № 716 від 19.01.2016, патенти на винаходи № 35246 та № 35247 від 16.06.2003 є діючими, їх чинність підтримана власником патенту до 09.09.2016 року.

Чинність патенту на винахід № 55157 від 15.02.2006 року підтримувалась до 09.07.2012 року, що підтверджується випискою № 717 від 19.01.2016 року з Державного реєстру патентів України на винаходи. У подальшому власником патенту № 55157 від 15.02.2006 було прийнято рішення про припинення дії патенту.

У зв'язку з цим між ліцензіаром та ліцензіатом було укладено Додаткову угоду від 22.01.2010 до ліцензійного договору № 038-2007 від 26.06.2007 року про надання дозволу на використання винаходів та ноу-хау до них, відповідно до якої п. 1.1 розділу 1 «Визначення термінів» ліцензійного договору викладено в наступній редакції: Винахід – «Спосіб одержання спиртових бражок із крохмалевмісної сировини», на який видано Патент України № 35246 від 09.09.1999 року і власником якого є НВ ТОВ «Інтермаш»; Винахід – «Спосіб одержання спиртових бражок із крохмалевмісної сировини», на який видано Патент України № 35247 від 09.09.1999 і власником якого є НВ ТОВ «Інтермаш». В п. 2.1.1 розділу 2 «Предмет договору» ліцензійного договору виключено останній абзац.

Позивач звернувся з позовом про стягнення з Державного підприємства спиртової та лікєро-горілчаної промисловості «Укрспирт» (надалі – відповідач) за боргованості по сплаті ліцензійних платежів на підставі Ліцензійного договору № 038-2007 від 26.06.2007 року, укладеного між позивачем та Державним підприємством «Червонослобідський спиртовий завод», оскільки позивач вважає, що відповідач є правонаступником реорганізованого ДП «Червонослобідський спиртовий завод».

Відповідач заперечує проти того, що він є правонаступником щодо виконання зобов'язань за ліцензійним договором, оскільки заступником міністра аграрної політики та продовольства України 25.12.2013 року затверджено передавальний акт майна, землі та обов'язків з балансу ДП «Червонослобідський спиртовий завод» на баланс ДП «Укрспирт», в якому серед переданих прав та обов'язків відсутній ліцензійний договір № 038-2007 від 26.06.2007 року.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікєро-горілчаної промисловості» від 28.07.2010 року № 672 ліквідовано Державний концерн спиртової та лікєро-горілчаної промисловості (концерн «Укрспирт»). Утворення Державного підприємства спиртової та лікєро-горілчаної промисловості здійснювати на базі майна Державного концерну спиртової та лікєро-горілчаної промисловості (концерн «Укрспирт»), державних підприємств і об'єднань спиртової та лікєро-горілчаної промисловості, зазначених в абзаці третьому цього пункту, з віднесенням Підприємства до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства. Здійснити реорганізацію державних підприємств і об'єднань спиртової та лікєро-горілчаної промисловості, що належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства, згідно з додатками 1 і 2 шляхом приєднання до Державного підприємства «Укрспирт» та шляхом виділу майна, з використанням якого виготовляється підакцизна продукція, і передачі такого майна до Державного підприємства «Укрспирт».

Установлено, що Державне підприємство «Укрспирт» є правонаступником Державного концерну спиртової та лікєро-горілчаної промисловості (концерн «Укрспирт»).

Додатком 1 до вказаної постанови Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 року № 672 є перелік державних підприємств і об'єднань спиртової та лікєро-

горілчаної промисловості, що належать до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства і підлягають реорганізації шляхом приєднання до Державного підприємства спиртової та лікєро-горілчаної промисловості, в якому зазначене Державне підприємство «Червонослобідський спиртовий завод».

Наказом Міністерства аграрної політики України «Про реорганізацію державних підприємств спиртової промисловості «Червонослобідський спиртовий завод», «Вузлівський спиртовий завод», «Сторонибабський спиртовий завод», «Борокський спиртовий завод»» від 17.08.2010 № 498 вирішено реорганізувати державні підприємства, в тому числі «Червонослобідський спиртовий завод» шляхом приєднання до Державного підприємства спиртової та лікєро-горілчаної промисловості «Укрспирт» та створити на базі майна реорганізованих державних підприємств відокремлені підрозділи (філії) без прав юридичної особи.

Визначено ДП «Укрспирт» правонаступником майнових прав і обов'язків реорганізованих державних підприємств, в тому числі «Червонослобідського спиртового заводу».

Згідно з ч. 1 ст. 104 ЦК України юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. У разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов'язки переходять до правонаступників.

Доказів того, що відповідач, як правонаступник прав та обов'язків ДП «Червонослобідський спиртовий завод», звертався до позивача з пропозицією розірвати ліцензійний договір до суду не надано.

11 січня 2011 року позивач звертався до ДП «Червонослобідський спиртовий завод» з вимогою вих. № 11/0031 про наявність та сплату *заборгованості за ліцензійним договором* станом на 31.12.2010 в сумі 67 498,00 грн.

ДП «Червонослобідський спиртовий завод» надав відповідь вих. № 7 від 09.02.2011 (копія наявна в матеріалах справи), у якій зазначив, що вказана заборгованість в сумі 67 498,00 грн. відповідно до передавального акту № 3 від 04.01.2011 року передана на баланс правонаступника – ДП «Укрспирт».

Разом із позовною заявою позивач надав заяву про визнання причини пропущення строку звернення до суду поважною та його відновлення, яку обґрунтував тим, що через проведення процесу перепідпорядкування та постійної зміни керівництва, неможливо було визначити відповідальних осіб за ліцензійним договором.

У своєму відзиві вих. № 01-4-2/12 від 11.01.2016 року (вих. № 326/16 від 11.01.2016) відповідач зазначив про застосування строків позовної давності до вимог позивача, що виникли до 19.11.2012 року та просить відмовити у задоволенні цих вимог у повному обсязі.

Відповідно до ст. 257 ЦК України загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки. Про наявність заборгованості за ліцензійним договором, яка виникла станом на 31.12.2010 в сумі 67 498,00 грн. позивачу було відомо ще в лютому 2011 року.

Позовну заяву про стягнення з ДП «Укрспирт» заборгованості за ліцензійним договором, в тому числі й в сумі 67 498,00 грн., позивач направив до суду 19.11.2015 року, що підтверджується відбитком підприємства зв'язку на конверті (отримано позовну заяву судом 23.11.2015, що підтверджується штампом канцелярії суду на першому аркуші позовної заяви), тобто, з пропуском трирічного строку позовної давності. Обставини, на які позивач посилається в заяві про визнання причин пропуску строку звернення до суду поважними та його відновлення, судом не приймаються, оскільки у відповіді вих. № 7 від 09.02.2011 ДП «Червонослобідський спиртовий завод» повідомило позивача про передачу вказаної заборгованості за ліцензійним договором саме відповідачу, який є правонаступником ДП «Червонослобідський спиртовий завод».

Враховуючи вищевикладене суд відмовляє в задоволенні позову в частині стягнення з відповідача 67 498,00 грн. заборгованості за ліцензійним договором, у зв'язку із спливом строку позовної давності, про застосування якого заявив відповідач.

Відповідач у своїх відзивах на позовну заяву зазначав, що ним при виробництві продукції не використовується технологія, яка захищена патентами на винахід № 35246 та № 35247, власниками яких є позивач.

Ухвалою суду від 30.03.2016 року у справі № 911/5057/15 задоволено частково клопотання позивача, призначено у справі судову експертизу об'єктів інтелектуальної власності, проведення якої доручено Науково-дослідному інституту інтелектуальної власності Академії правових наук України. На вирішення експерта винесено наступні питання: – чи використовується у процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів кожна ознака винаходу, що включена до незалежного пункту формули за патентом України № 35246 або ознака еквівалентна їй; — чи використовується у процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів кожна ознака винаходу, що включена до незалежного пункту формули за патентом України № 35247 або ознака еквівалентна їй; – чи використовується у процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів ноу-хау «Підготовка крохмалевмісної сировини до термоферментативної обробки термостабільними ферментними препаратами селективної дії до декстринів та олігоцукрів з отриманням розрізженого суслу» до патентів України на винаходи № 35246 та № 35247.

29 серпня 2017 року через канцелярію суду надійшов висновок № 1098 судового експерта Дорошенка Олександра Федоровича, наданий на виконання ухвали суду від 30.03.2016.

У вказаному висновку експерт зазначив: по першому питанню, що в процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів використовується кожна ознака, включена в незалежний пункт формули винаходу за патентом України № 35246, або ознака еквівалентна їй; по другому питанню, що в процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів використовується кожна ознака, включена в незалежний пункт формули винаходу за патентом України № 35247, або ознака еквівалентна їй; по третьому питанню, що в процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів використовується ноу-хау «Підготовка крохмалевмісної сировини до термоферментативної обробки термостабільними ферментними препаратами селективної дії до декстринів та олігоцукрів з отриманням розрідженого сусла» до патентів України на винаходи № 35246 та № 35247.

Відповідач заперечував проти прийняття вказаного експертного висновку в якості доказу, оскільки, як зазначив відповідач, експерт не досліджував безпосередньо процес виробництва спиртових бражок на Червонослобідських виробничих потужностях ДП «Укрспирт».

Головне управління ДФС у Київській області листом вих. № 5556/9/10-36-40-04-07 від 07.12.2017 року на виконання ухвали суду від 08.11.2017 року, якою було задоволено частково клопотання позивача про витребування доказів, надало інформацію щодо обсягів реалізації етилового спирту на Червонослобідських виробничих потужностях ДП «Укрспирт» за період з січня 2011 року по листопад 2015 року.

На підставі вказаного листа Головного управління ДФС у Київській області позивач збільшив позовні вимоги та просив суд стягнути з відповідача заборгованість за ліцензійним договором за період з 01.07.2010 по 26.11.2015 в сумі 1 530 624,00 грн.

Головне управління ДФС у Київській області листом від 26.01.2018 на виконання ухвали суду від 10.01.2018, якою було задоволено клопотання позивача про витребування доказів, надало інформацію щодо обсягів реалізації етилового спирту на Червонослобідському місці провадження діяльності ДП «Укрспирт» за період з грудня 2015 року по грудень 2017 року.

31 січня 2018 року через канцелярію суду (вх. № 2055/18) від відповідача на виконання вимог ухвали суду від 08.11.2017 року надійшла інформація про обсяги реалізації етилового спирту на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт» за період з січня 2011 року по листопад 2015 року.

Відповідач зазначає, що технологічний регламент виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів ТР У 00032744-812-2002 від 16.12.2002 року і технологічна інструкція виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів для умов ДП «Червонослобідський спиртовий завод» ТІ 30219014-014-2003-НТР від 14.11.2003 року, розроблялися безпосередньо для ДП «Червонослобідський спиртовий завод», яке на даний час ліквідовано. Дані регламент та інструкція є застарілими та не використовуються при виробництві спирту на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт». Червонослобідське МПД ДП «Укрспирт» при виробництві спирту керується Технологічною інструкцією з виробництва спирту етилового ректифікованого на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт», затвердженою керівником Червонослобідського МПД ДП «Укрспирт» 15.02.2011, та доданою відповідачем до матеріалів справи лише 26.01.2018 року.

У судовому засіданні 12.03.2018 року було допитано свідків, які зазначили, що на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт» при виробництві спирту етилового ректифікованого використовується саме Технологічна інструкція з виробництва спирту етилового ректифікованого на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт».

У судовому засіданні 11.04.2018 року було допитано свідків, які зазначили, що за рішенням науково-технічної ради Державного концерну «Укрспирт» було визначено пріоритетним напрямом технічного прогресу спиртової галузі впровадження низькотемпературної водно-теплової обробки крохмалевмісної сировини; на базі вказаного технологічного регламенту була розроблена Технологічна інструкція виробництва спиртових бражок при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів для умов «Червонослобідський спиртовий завод», у якій були використані технічні рішення за патентами України на винахід № 35246 та № 35247.

Через канцелярію суду (вх. № 4866/18 від 12.03.2018) відповідач надав висновок № 01-03/2018 від 07.03.2018 року експерта Андреевої А. В. об'єктів інтелектуальної власності за господарською справою № 911/5057/15, виконаний на замовлення представника відповідача.

У вказаному висновку експерт Андреева А.В. зазначила, що у процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідським МПД ДП «Укрспирт» не використовується жодна ознака винаходу за патентом України № 35246.

Позивач через канцелярію суду надав заперечення на висновок експерта Андреевої А.В. № 01-03/2018 від 07.03.2018 року. Через канцелярію суду позивач надав висновок № 04-ОВМ/18 від 10.04.2018 експерта Оцалюка В. М. за результатами проведення експертного дослідження у сфері інтелектуальної власності, виконаний на замовлення представника позивача.

У вказаному висновку експерт Оцалюк В.М. зазначив, що у процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт», використана кожна ознака винаходу за патентом України № 35246. Через канцелярію суду відповідач надав заперечення проти висновку експерта Оцалюка В.М. № 04-ОВМ/18 від 10.04.2018 року за результатами проведення експертного дослідження у сфері інтелектуальної власності.

Ухвалою суду від 07.05.2018 частково задоволено клопотання позивача про призначення експертизи та задоволено клопотання відповідача про призначення у справі повторної судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності, проведення якої доручено Науково-дослідному центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності.

11 грудня 2018 року до суду було повернуто матеріали справи № 911/5057/15 з висновком експерта № 170/18 від 04.12.2018 року за результатами проведення повторної судової експертизи у сфері інтелектуальної власності у господарській справі № 911/5057/15.

Від учасників справи не надходило заперечень на висновок експерта № 170/18 від 04.12.2018 за результатами проведення повторної судової експертизи у сфері інтелектуальної власності в господарській справі № 911/5057/15, тому суд не вбачає вмотивованих підстав для відхилення вказаного висновку експерта.

Таким чином, наявними в матеріалах справи доказами підтверджується використання в процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів кожної ознака винаходу, що включена до незалежного пункту формули за патентом України № 35246 та за патентом України № 35247 або ознака еквівалентна їй, а також використання в процесі виробництва спиртових бражок Червонослобідськими виробничими потужностями ДП «Укрспирт» при низькотемпературному розварюванні крохмалевмісної сировини з використанням концентрованих ферментних препаратів кожної ознаки ноу-хау «Підготовка крохмалевмісної сировини до термоферментативної обробки термостабільними ферментними препаратами селективної дії до декстринів та олігоцукрів з отриманням розрідженого сусла» до патентів України на винаходи № 35246 та № 35247 або ознака еквівалентна їй.

29 січня 2019 року через канцелярію суду від відповідача на виконання вимог ухвали суду від 16.01.2019 надійшла інформація про обсяги реалізації етилового спирту на Червонослобідському МПД ДП «Укрспирт» за період з грудня 2015 року по грудень 2018 року.

На підставі наданої відповідачем інформації про обсяги реалізації етилового спирту позивач збільшив позовні вимоги та просив суд стягнути з відповідача заборгованість за ліцензійним договором за період з 01.07.2010 року по 31.12.2018 року в сумі 2 234 271,46 грн.

Відповідач зазначає, що відповідно до п. 6.1 Ліцензійного договору підставою для сплати роялті позивачу є лише підписаний між сторонами акт про обсяг реалізованої продукції, оскільки жодних актів між позивачем та відповідачем підписано не було, то і жодних підстав для сплати роялті у ДП «Укрспирт» немає. Також відповідач зазначає, що відповідно до п. 6.1 ліцензійного договору ненадання або несвоєчасне надання акту з боку ліцензіата розглядається ліцензіаром як припинення використання об'єктів права інтелектуальної власності за ліцензійним договором.

Однак суд не приймає дані твердження відповідача, оскільки вони спростовуються висновком експерта № 170/18 від 04.12.2018 року за результатами проведення повторної судової експертизи у сфері інтелектуальної власності у господарській справі № 911/5057/15 про використання відповідачем зазначених технологій, які захищаються патентами на винахід.

Умовами Ліцензійного договору чітко не визначено строк сплати ліцензійних платежів, тому відповідно до ч. 2 ст. 530 ЦК України, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час. Боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, якщо обов'язок негайного виконання не впливає із договору або актів цивільного законодавства.

10 липня 2015 року позивач звернувся до відповідача з претензією вих. № 15/021-1 від 10.07.2015 щодо сплати роялті за використання об'єктів інтелектуальної власності за ліцензійним договором за період з 01.01.2011 року по 01.07.2015 року (докази отримання претензії в матеріалах справи).

Оскільки згаданою статтею 530 ЦК України не визначена форма пред'явлення вимоги кредитором, останній може здійснити своє право як шляхом звернення до боржника з листом, претензією, телеграмою, надіслати йому рахунок тощо.

Доказів оплати роялті за період з 01.01.2011 року по 01.07.2015 року, про сплату яких відповідно до ч. 2 ст. 530 ЦК України позивач направив претензію (вимогу), до суду не надано. Строк позовної давності за ліцензійними платежами за вказаний період не сплинув, оскільки претензія (вимога) про сплату отримана відвідачем 16.07.2015 року, підлягала оплаті протягом семи днів з моменту отримання (по 23.07.2015 року), а з позовною заявою позивач звернувся до суду 19.11.2015 року, що підтверджується відбитком підприємства зв'язку на конверті (отримано позовну заву судом 23.11.2015 року, що підтверджується штампом канцелярії суду на першому аркуші позовної заяви).

Таким чином позовні вимоги підлягають частковому задоволенню, а саме стягненню підлягають ліцензійні платежі за період з 01.01.2011 року по 01.07.2015 року в сумі 1 373 814,18 грн.

Позивач двічі збільшував позовні вимоги під час перебування справи у суді і просить стягнути з відповідача заборгованість за ліцензійними платежами в сумі 2 234 271,46 грн. за період з 01.07.2010 року по 31.12.2018 року.

Однак доказів того, що позивач в порядку ч. 2 ст. 530 ЦК України звертався до відповідача з вимогами щодо сплати ліцензійних платежів за період з 01.07.2015 року по 31.12.2018 року до суду не надано, тобто відповідачем ще не прострочено сплату ліцензійних платежів за Ліцензійним договором.

Подання ж кредитором позовної заяви, заяв про збільшення позовних вимог, адресованих суду (а не боржнику) є складовими судової процедури, а не цивільних правовідносин, і відповідні дії не можуть розглядатися як вимога у розумінні ст. 530 ЦК України.

Враховуючи вищевикладене, суд відмовляє у задоволенні позовних вимог щодо стягнення з відповідача на користь позивача заборгованості по ліцензійних платежах за період з 01.07.2015 року по 31.12.2018 року.

Враховуючи наведене вище, позовні вимоги підлягають частковому задоволенню. Сторонами не надано доказів понесення ними витрат на підготовку експертного висновку на замовлення сторони, проведення експертизи. Суд вирішив позовні вимоги задовольнити частково — стягнути з Державного підприємства спиртової та лікєро-горілочної промисловості «Укрспирт» на користь Науково-виробничого товариства з обмеженою відповідальністю «Інтермаш» заборгованість за ліцензійним договором.

Умови ліцензійного договору, які суперечать положенням цивільного законодавства, є нікчемними. ЦК України передбачена можливість затвердження *типових ліцензійних договорів* уповноваженими відомствами або творчими спілками. При цьому ліцензійний договір може містити умови, не передбачені типовим ліцензійним договором. Умови ліцензійного договору, укладеного із творцем об'єкта права інтелектуальної власності, що погіршують його становище порівняно зі становищем, передбаченим законом або типовим договором, є нікчемними і замінюються умовами, встановленими типовим договором або законом.

У цьому випадку кожна зі сторін може в будь-який час *відмовитися від договору*, письмово повідомивши про це другу сторону за шість місяців до розірвання договору, якщо більший строк для повідомлення не встановлений за домовленістю сторін.

Ліцензіар може *відмовитися від ліцензійного договору* до завершення строку його дії у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об'єкта права інтелектуальної власності. Як ліцензіар, так і ліцензіат можуть відмовитися від ліцензійного договору в разі порушення другою стороною інших умов договору.

У ст. 1110 ЦК України встановлюється *строк дії ліцензійного договору*. Згідно із ч. 1 ст. 1110 ЦК України ліцензійний договір укладається на строк, встановлений договором, який повинен спливати не пізніше спливу строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелектуальної власності. У разі відсутності в ліцензійному договорі *умови про строк договору* він вважається укладеним на строк, що залишився до спливання строку чинності виключного майнового права на визначений у договорі об'єкт права інтелек-

туальної власності, але не більше ніж на п'ять років. Якщо за шість місяців до спливу зазначеного п'ятирічного строку жодна зі сторін не повідомить письмово другу сторону про відмову від договору, договір вважається продовженим на невизначений час.

Ліцензіар має право *розірвати ліцензійний договір*. Це правило також закріплене у ч. 2 ст. 1110 ЦК України. У ліцензійному договорі може бути визначений строк дії договору і строк, з якого ліцензіат зобов'язується розпочати використання твору. У цьому договорі сторони обов'язково повинні домовитися стосовно *розміру, порядку і строків виплати плати за використання об'єкта*.

За згодою ліцензіара, наданою у письмовій формі, ліцензіат може видати *письмове повноваження* на використання об'єкта права інтелектуальної власності іншій особі (субліцензію). У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений *субліцензійний договір*, за яким ліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором.